

Quan điểm của Việt Nam, Đông Nam Á về cuộc chiến chống khủng bố hiện nay

NGUYỄN HỮU NGHỊ*

1. Quan điểm của Việt Nam

Trước những hoạt động khủng bố gia tăng mạnh ở Đông Nam Á và trên toàn cầu sau chiến tranh lạnh, nhu cầu hợp tác trong cuộc đấu tranh nhằm ngăn chặn, loại trừ các hoạt động khủng bố dưới mọi hình thức đã và đang trở thành vấn đề thời sự nóng bỏng đối với các quốc gia, dân tộc trên thế giới. Là một thành viên tích cực có uy tín và vị thế ngày càng tăng ở khu vực và trên trường quốc tế, Việt Nam đã quan tâm sâu sắc và bày tỏ thái độ, quan điểm của mình về vấn đề đấu tranh chống khủng bố.

Từ nền tảng truyền thống đối ngoại hoà hiếu, tinh thần yêu chuộng hoà bình, đường lối đối ngoại nhân đạo được vun đắp qua hàng ngàn năm lịch sử, Đảng cộng sản Việt Nam và nhà nước cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam kịch liệt lên án, phản đối mọi hình thức hoạt động khủng bố. Việt Nam cam kết tích cực

tham gia đóng góp sức mình vào cuộc đấu tranh với các hoạt động khủng bố. Việt Nam nghiêm chỉnh thực hiện nghĩa vụ của mình được cam kết trong các Công ước, văn bản quốc tế mà Việt Nam ký kết trong cuộc đấu tranh chống chủ nghĩa khủng bố. Việt Nam đã gia nhập một số công ước quốc tế trong lĩnh vực chống khủng bố như công ước Kyôto 1963, công ước Lahay 1970, công ước Montreal 1971, nghị định thư 1998 bổ xung công ước Montreal và đang nghiên cứu việc gia nhập một số công ước quốc tế khác về chống chủ nghĩa khủng bố.

Đã phải đối mặt với những hoạt động mang tính chất khủng bố như vụ cướp máy bay năm 1979, vụ tên không tặc Lý Tống xâm phạm bầu trời Việt Nam năm 2000, các phần tử kích động gây rối ở Tây Nguyên từ ngày mùng 10 đến ngày 13 tháng 4 năm 2004... Việt Nam luôn có một thái độ rõ ràng, dứt khoát đó là phản

* Ths. Nguyễn Hữu Nghị, Học viện Chính trị quân sự

đổi mạnh mẽ mọi hoạt động khủng bố, mọi hành động phá hoại trật tự an ninh quốc gia, mọi âm mưu hành động xâm phạm chủ quyền, can thiệp thô bạo vào công việc nội bộ của các quốc gia dân tộc.

Vấn đề bảo đảm an ninh quốc gia, trật tự an toàn xã hội luôn được Đảng và nhà nước Việt Nam quan tâm đặc biệt. Trong Văn kiện nghị quyết Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ X nêu rõ: “*cần thực hiện mọi biện pháp cần thiết, có hiệu quả để xây dựng nền quốc phòng toàn dân và an ninh nhân dân vững mạnh toàn diện; bảo vệ vững chắc độc lập chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ của tổ quốc; bảo vệ Đảng, nhà nước, nhân dân và chế độ xã hội chủ nghĩa; bảo vệ an ninh chính trị, an ninh kinh tế, văn hoá - tư tưởng và an ninh xã hội*”⁽¹⁾.

Bộ luật hình sự nước cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam cũng quy định rõ những hình phạt nghiêm khắc cho loại tội phạm đặc biệt, tội khủng bố:

“Điều 84: *tội khủng bố.*”

1. *Người nào nhằm khủng bố chính quyền nhân dân mà xâm phạm tính mạng của cán bộ, công chức hoặc công dân thì bị phạt tù từ 12 đến 20 năm, tù chung thân hoặc tử hình.*

2. *Phạm tội trong trường hợp xâm phạm tự do thân thể, sức khoẻ người khác thì bị phạt tù từ 5 năm đến 15 năm.*

3. *Phạm tội trong trường hợp đe dọa xâm phạm tính mạng hoặc có những hành vi khác uy hiếp tinh thần thì bị phạt tù từ 2 đến 7 năm.*

4. *Khủng bố người nước ngoài nhằm gây khó khăn cho hoạt động quốc tế của nước cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam,*

thì cũng bị xử phạt theo điều này”⁽²⁾.

Trên các diễn đàn quốc tế, Việt Nam công khai bày tỏ quan điểm rõ ràng của mình đối với các hoạt động khủng bố. tích cực, chủ động tham gia bàn thảo về cách thức, biện pháp đấu tranh, ngăn chặn hoạt động của các lực lượng khủng bố, hợp tác đa phương chống khủng bố. Ngày 18-9-2002, tại khoá họp lần thứ 37 Đại hội đồng LHQ, trưởng đoàn đại biểu Việt Nam, Bộ trưởng Bộ Ngoại giao Nguyễn Dy Niên đã bày tỏ quan điểm, thái độ của Việt Nam về vụ khủng bố 11-9-2001 tại Mỹ “...*chúng ta lên án chủ nghĩa khủng bố chống lại dân thường dưới mọi hình thức và sẽ hành động theo đúng Hiến chương LHQ vì đó là cách để cuộc chiến chống khủng bố có thể duy trì được lâu dài*...”⁽³⁾.

Tại Hội nghị cấp cao phong trào không liên kết diễn ra tại Kuala Lumpur ngày 24-2-2003, đoàn đại biểu nước ta do Chủ tịch nước Trần Đức Lương dẫn đầu đã có quan điểm rõ ràng về thái độ của Việt Nam đối với chủ nghĩa khủng bố quốc tế và cuộc đấu tranh chống chủ nghĩa khủng bố. Phát biểu tại hội nghị, Chủ tịch Trần Đức Lương khẳng định: “*Sự kiện khủng bố tại Mỹ ngày 11-9-2001, cùng những vụ khủng bố lây lan ở nhiều nơi trên thế giới trong hơn một năm qua, trở thành mối đe dọa đối với hoà bình, ổn định và phát triển ở nhiều nước, khu vực khác nhau trên thế giới, đã và đang làm cho tình hình thế giới diễn biến vô cùng phức tạp. Việt Nam kịch liệt lên án các hành động khủng bố, gây chết chóc, đau thương cho thường dân, ủng hộ các nỗ lực của cộng đồng quốc tế và sẵn sàng hợp tác với các nước nhằm kiên quyết loại trừ chủ nghĩa*

khủng bố ra khỏi đời sống chính trị quốc tế và nền văn minh nhân loại"⁽⁴⁾.

2. Quan điểm của các quốc gia Đông Nam Á

Các quốc gia Đông Nam Á đã sớm nhận thức về hoạt động khủng bố và tiến hành đấu tranh chống khủng bố, nhưng về cơ bản chỉ ở góc độ quốc gia hay hợp tác song phương với một đối tác ngoài khu vực. Sự kiện nước Mỹ bị tấn công ngày 11-9-2001 đã gây chấn động toàn hành tinh và nhanh chóng tác động đến khu vực Đông Nam Á. Những quốc gia này đã nhanh chóng tỏ thái độ, tuy mức độ phản ứng khác nhau và chịu nhiều quan điểm chi phối, nhưng các quốc gia Đông Nam Á đều thống nhất lập trường chống khủng bố triệt để.

Ngày 16-10-2001, Hội nghị Bộ trưởng nội vụ và các quan chức an ninh cấp cao ASEAN tại Xingapo đã ra thông cáo chung cam kết tăng cường hợp tác chống khủng bố và các hình thức tội phạm xuyên quốc gia. Thông cáo chung nêu rõ bên cạnh các loại tội phạm truyền thống, ASEAN đang phải đương đầu với nhiều hình thức tội phạm xuyên quốc gia trong đó có khủng bố. Thông cáo chung nhấn mạnh ASEAN lên án mạnh mẽ mọi hành động khủng bố, đồng thời cam kết hợp tác chặt chẽ với cộng đồng quốc tế cũng như giữa các cơ quan an ninh các nước trong khu vực để ngăn chặn và đối phó với những hành động khủng bố. Các quốc gia ASEAN cho rằng để chống khủng bố có hiệu quả, cần có sự hợp tác, liên kết toàn khu vực và quốc tế dưới nhiều hình thức, nhưng phải dựa trên cơ sở các nguyên tắc và luật pháp quốc tế. Cần phải tăng cường đối thoại, hợp tác giữa các nước, các khu vực trên cơ sở

những lợi ích chung mới có thể hạn chế và tiến tới xoá bỏ chủ nghĩa khủng bố ra khỏi đời sống chính trị quốc tế. Sự đồng thuận của các thành viên ASEAN được xuất phát từ những căn cứ rất cơ bản, độc lập và tương đối thống nhất.

Các quốc gia Đông Nam Á có sự nhất trí cao trong cuộc đấu tranh chống khủng bố với những quan điểm nhất quán được thể hiện:

Thứ nhất, các quốc gia Đông Nam Á mà chủ yếu là những nước Hồi giáo đều nhất trí khẳng định bản chất hoà bình, ổn định và đạo lý tốt đẹp của mình (thực tế cho thấy, do nguyên nhân lịch sử, tín đồ Hồi giáo ở Đông Nam Á nổi tiếng là ôn hoà, ảnh hưởng chính trị của đạo Hồi cũng không lớn), những tín đồ Hồi giáo ở đây hoàn toàn xa lạ với những lời cáo buộc kiểu "vơ đũa cả nắm" khi đánh đồng Hồi giáo với chủ nghĩa khủng bố, từ đó làm ảnh hưởng đến các vấn đề dân tộc, sắc tộc, tôn giáo, làm nảy sinh những diễn biến phức tạp để thực hiện những mưu đồ không tốt đẹp của một số thế lực ngoài khu vực. Tại khoá họp đặc biệt Bộ trưởng ngoại giao các nước thuộc tổ chức Hội nghị Hồi giáo (OIC) ở Kuala Lumpur từ ngày mùng 1 đến mùng 3 tháng 4 năm 2002, đã ra tuyên bố chung lên án mạnh mẽ chủ nghĩa khủng bố và bày tỏ quyết tâm chống chủ nghĩa khủng bố đồng thời cũng kiên quyết phản đối những diễn biến và hành động làm ảnh hưởng xấu đến người Hồi giáo và các nước Hồi giáo sau sự kiện ngày 11-9-2001: "với tình đoàn kết Hồi giáo, chúng tôi, những Bộ trưởng ngoại giao của tổ chức Hội nghị Hồi giáo (OIC) đã nhóm họp tại Kuala Lumpur để bày tỏ quyết tâm chung chống chủ nghĩa khủng bố và phản kháng trước

những diễn biến đang làm ảnh hưởng đến người Hồi giáo và các nước Hồi giáo sau cuộc tấn công ngày 11/9”, “chúng tôi cực lực lên án hành động khủng bố quốc tế dưới mọi hình thức và biểu hiện, kể cả khủng bố nhà nước, bất luận vì động cơ gì, thủ phạm và nạn nhân là ai, vì khủng bố gây đe dọa nghiêm trọng cho hoà bình và an ninh thế giới và vi phạm nhiều quyền thô bạo”⁽⁵⁾.

Thứ hai, các nước Đông Nam Á đều có quan điểm chung nhất, cơ bản nhất là phải chống chủ nghĩa khủng bố một cách triệt để. Tức là xác định rõ và loại trừ mọi nguyên nhân, gốc rễ, môi trường phát triển của chủ nghĩa khủng bố quốc tế mà nguyên nhân cơ bản nhất làm cho chủ nghĩa khủng bố xuất hiện và phát triển là những quan hệ xã hội bất công, phân biệt đối xử, áp đặt và xâm lược. Trong thông cáo chung Hội nghị Bộ trưởng Ngoại giao ASEAN lần thứ 36 diễn ra tại Phnôm Pênh tháng 6 năm 2003 đã khẳng định: “chúng tôi, các nước ASEAN, một lần nữa lên án mạnh mẽ chủ nghĩa khủng bố dưới mọi hình thức và biểu hiện. Đồng thời chúng tôi nhấn mạnh sự cần thiết phải diệt trừ tận gốc chủ nghĩa khủng bố và bác bỏ mọi mưu toan gắn chủ nghĩa khủng bố với bất kỳ một tôn giáo, chủng tộc, quốc tịch hoặc nhóm dân tộc nào. Chúng tôi hài lòng điểm lại hợp tác ngày càng được tăng cường giữa các nước thành viên ASEAN trong cuộc chiến chống khủng bố tạo điều kiện cho việc bắt giữ những đối tượng tham gia các hoạt động khủng bố cũng như ngăn ngừa các hoạt động khủng bố. Chúng tôi khẳng định lại quyết tâm theo đuổi các mục tiêu trên nhằm nâng cao năng lực đấu tranh chống tội phạm xuyên quốc gia”⁽⁶⁾.

Tại Hội nghị Hồi giáo (IOC), các nước Hồi giáo Đông Nam Á còn thể hiện quan điểm chung của tất cả các nước trong khu vực là muốn chống chủ nghĩa khủng bố một cách triệt để thì phải có quan điểm đúng về chủ nghĩa khủng bố. Trước hết là định nghĩa rõ ràng về chủ nghĩa khủng bố, theo họ thì phải chống cả chủ nghĩa khủng bố nhà nước, nghĩa là bất luận vì động cơ nào đó mà vô cớ đi xâm lược nước khác thì cũng là khủng bố, cũng phải kiên quyết chống lại: *“chúng tôi nhắc lại lập trường mang tính nguyên tắc dựa trên luật pháp quốc tế và Hiến chương LHQ về việc kháng cự hợp pháp trước hành động xâm lược của nước ngoài và cuộc đấu tranh của các dân tộc bị thuộc địa hoặc bị nước ngoài đô hộ và chiếm đóng vì quyền tự quyết và giải phóng dân tộc”⁽⁷⁾.* Như vậy, theo quan điểm của các nước Đông Nam Á thì phải phân biệt rõ ràng giữa các hành vi khủng bố với các hoạt động chống lại xâm lược của những người bị xâm lược như cuộc đấu tranh giành độc lập của nhân dân Paletxtin.

Thứ ba, các nước Đông Nam Á chủ trương phải liên kết toàn khu vực và liên kết quốc tế dưới nhiều hình thức theo khuôn khổ luật pháp quốc tế, theo tinh thần Hiến chương LHQ trong cuộc chiến chống khủng bố.

Các nước Đông Nam Á đều nhận thức: trong xu thế toàn cầu hoá, mọi hoạt động quốc tế đều không thể biệt lập. Hơn nữa các lực lượng khủng bố đã cấu kết toàn cầu bởi kẻ thù của chính nó là phía Mỹ cũng bành trướng theo quy mô như vậy. Học giả Mỹ, Eqbal Ahmad đã nhận xét: *“trong thời hiện đại, với công nghệ và thông tin hiện đại, các mục tiêu trở nên toàn cầu hoá. Do*

đó toàn cầu hoá bạo lực là một phương diện bên cạnh toàn cầu hoá kinh tế và văn hoá trên thế giới như một tổng thể. Chúng ta không thể trông đợi mọi thứ đều toàn cầu hoá mà bạo lực thì không”⁽⁸⁾.

Nhiều chuyên gia chống khủng bố quốc tế đã khẳng định rằng, trung tâm khủng bố quốc tế đã chuyển từ Trung Đông sang châu Á mà Đông Nam Á cũng là một điểm đến quan trọng. Do đó các nước ở đây cũng phải thống nhất liên kết để tập trung ngăn chặn. Tuy nhiên do sự đa dạng của ASEAN cũng như mức độ ảnh hưởng của vấn đề khủng bố quốc tế tới từng thành viên đã khiến các quốc gia này có những phản ứng khác nhau trước lời kêu gọi cộng đồng quốc tế ủng hộ cuộc chiến chống khủng bố của tổng thống Bush. Trong khi Philippin nhiệt liệt tán thành thì Xingapo lại lặng lẽ ủng hộ. Sự ủng hộ của Thái Lan muộn màng hơn và mang tính thăm dò. Cả Indônêxia và Malaixia bên cạnh việc bày tỏ sự cảm thông sâu sắc trước sự kiện 11/9 đã không quên lồng vào những lời cảnh báo rằng Mỹ không nên nhằm vào thế giới Hồi giáo nói chung. Phần lớn những quan điểm này có thể hiểu là do nền chính trị nội bộ và tỉ lệ người Hồi giáo trong số dân tại mỗi nước. Một số nước khác ở Đông Nam Á có ít người theo đạo Hồi như Việt Nam, Lào, Mianma, Cămpuchia chỉ chủ yếu tham gia về mặt chính trị. Họ tập chung vào giải quyết nhiệm vụ quan trọng hàng đầu là phát triển kinh tế và giải quyết các vấn đề an ninh phi truyền thống như buôn bán phụ nữ, trẻ em, vũ khí thông thường, ma tuý, di cư, bệnh dịch, rửa tiền và cướp biển.

Nhìn chung, có thể thấy rõ một quan điểm thống nhất của các nước Đông Nam

Á là phải trên cơ sở liên kết hợp tác khu vực, hợp tác quốc tế một cách chặt chẽ để đấu tranh chống khủng bố có hiệu quả. Chống khủng bố phải được tiến hành phù hợp với Hiến chương Liên Hợp Quốc, các nguyên tắc cơ bản của luật pháp quốc tế, tôn trọng chủ quyền quốc gia cũng như nguyện vọng hoà bình, ổn định và cùng phát triển của toàn thể nhân loại./.

CHÚ THÍCH

1. Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ X*, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2006, trang 37.
2. *Bộ luật hình sự của nước cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam*, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2000, trang 61.
3. Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh – Viện Quan hệ quốc tế, *Vấn đề chống khủng bố quốc tế hiện nay và quan điểm của Đảng cộng sản Việt Nam*, Hà Nội, 2003, trang 95.
4. Trần Đức Lương, “*Bài phát biểu tại Hội nghị cấp cao phong trào không liên kết*” ngày 24-2-2003, Báo Nhân Dân ngày 25-2-2003.
5. TTXVN, “*Tuyên bố chung Kuala Lumpur về chủ nghĩa khủng bố quốc tế*”, Tài liệu tham khảo đặc biệt ngày 10-4-2002, trang 1-2.
6. Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh – Viện Quan hệ quốc tế, *Vấn đề chống khủng bố quốc tế hiện nay và quan điểm của Đảng cộng sản Việt Nam*, Hà Nội, 2003, trang 64.
7. TTXVN, “*Tuyên bố chung Kuala Lumpur về chủ nghĩa khủng bố quốc tế*”, Tài liệu tham khảo đặc biệt ngày 10-4-2002, trang 2.
8. *Về chủ nghĩa khủng bố*, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2002, trang 83-84.